9.3.2026

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: VNS 10/2025 vp Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037

Autoliitto kiittää mahdollisuudesta saada tulla kuulluksi tässä asiassa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelma on keskeinen väline Suomen liikennepolitiikan pitkäjänteiseen kehittämiseen ja suunnitteluun. On hyvä, että suunnitelmassa korostetaan liikennejärjestelmän toimivuutta, turvallisuutta ja kestävyyttä. Samalla Autoliitto korostaa, että suunnitelman tulisi perustua realistiseen arvioon Suomen liikkumistarpeista, maantieteellisistä olosuhteista sekä eri liikennemuotojen roolista.

Toimintaympäristön muutos ja aiemmat suunnitelmat

Liikennettä koskevia suunnitelmia niin käyttövoimien, liikennejärjestelmän kuin liikenneturvallisuuden osalta, on laadittu täysin toisessa toimintaympäristössä kuin missä nyt olemme. Aiempien suunnitelmien toimenpiteitä on jäänyt toteutumatta niiden kustannusten takia. Samaan aikaan julkisen talouden tila sekä yritysten ja kotitalouksien ostovoima ovat heikentyneet, sotien tuoma yleinen epävarmuus on nostanut kustannuksia ja lykännyt investointeja ja sen seurauksena jo aiemmin suunnitellut toimenpiteet ovat jääneet toteuttamatta. Tästä johtuen olemme jo valmiiksi takamatkalla. Tämä pitäisi huomioida uusia suunnitelmia tehtäessä.

Tiestön korjausvelka on euromääräisesti jo nyt suurin, mutta sen vaikutus on suhteellisesti vielä suurempi jos huomioidaan tieliikenteen osuus kulkutapana henkilö- ja tavaraliikenteessä. Tiestö on ollut vuosien varrella helppo, kasvoton säästökohde, mutta enää siitä ei voida säästää. Tässä valtioneuvoston selonteossa onkin nyt enemmän realismia aiempaan verrattuna. Hyvää on muun muassa se, että painopiste on uusien hankkeiden sijasta perusväylänpidossa. Meillä on kuitenkin paljon kannattavia tiehankkeita, jotka odottavat toteutusta. Sen sijaan ollaan toteuttamassa raidehankkeita, jotka ovat kaikissa hyötykustannusarvioissa todettu kannattamattomiksi.

Tieliikenteen keskeinen rooli tulee tunnustaa

Suomessa tieliikenne on liikennejärjestelmän keskeisin osa. Tieliikenne kattaa yli 90 prosenttia sekä henkilö- että tavaraliikenteestä, eikä tilanne ole muuttumassa.

Henkilöauto on monilla alueilla tehokkain liikkumismuoto ja harvaan asutuilla alueilla usein myös ainoa realistinen vaihtoehto. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tulee tämän vuoksi tunnustaa henkilöauton merkitys sekä kansalaisten liikkumisen että elinkeinoelämän kuljetusten kannalta. On hyvä, että selonteossa tunnustetaan henkilöauton välttämättömyys kotimaan matkoilla. Tämän pitäisi realisoitua suunnitelmiin sekä niiden rahoitukseen ja toteutukseen saakka.

Myös kaikki muut liikennemuodot tukeutuvat tieverkkoon. On tärkeää, että koko Suomi pidetään saavutettavana ja että tieverkko säilyy liikennöitävässä kunnossa kaikissa olosuhteissa.

Autoliitto ry
Hämeentie 105 A
PL 35
00551 Helsinki

Automobile and
Touring Club of Finland
Hämeentie 105 A, P.O.Box 35
FIN-00551 Helsinki Finland

puh. /tel. +358 9 7258 4400
fax +358 9 7258 4460
e-mail: autoliitto@autoliitto.fi
www.autoliitto.fi

trade reg. no FI02010093
reg.ass.no 108558
domicile Helsinki

Tieverkon kunnossapito ja korjausvelka

Valtion tieverkon korjausvelka on kasvanut merkittävästi viime vuosina ja on jo 2,6 miljardia euroa. Korjausvelan kasvu heikentää liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä kasvattaa pitkän aikavälin kustannuksia.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa rahoituksen painopistettä tulee suunnata nykyistä selvästi voimakkaammin tieverkon kunnossapitoon ja parantamiseen. Tiestön rahoituksen ongelma on ollut voimakas tasonvaihtelu ja pitkäjänteisyyden puuttuminen. Pitkäjänteisyys mahdollistaisi taloudellisesti järkevän toteutuksen ja terveen markkinan, jossa syntyisi kilpailua. Korjaustoimenpiteiden tekeminen oikea-aikaisesti on myös taloudellisesti huomattavasti edullisempaa kuin pitkälle rapautuneen infrastruktuurin korjaaminen.

Tieverkon kuntoon panostaminen on tärkeää myös liikenneturvallisuuden näkökulmasta.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuus on kehittynyt Suomessa oikeaan suuntaan. Keskeisimmät keinot parantaa sitä entisestään olisivat autokannan uudistaminen, tieinfran parannushankkeisiin panostaminen sekä päihtyneiden, sairaiden ja tahallisesti aiheutettujen onnettomuuksien vähentäminen. Niin sanotut helpot ja halvat liikenneturvallisuustoimenpiteet on jo tehty.

Liikenneturvallisuuden kehittäminen tietoon perustuvien analyysien pohjalta on tärkeää ja kannatettavaa. Turvallisuustoimenpiteitä tulee kuitenkin tarkastella kokonaisuutena, jossa huomioidaan myös matka-aikojen vaikutukset kansalaisille ja elinkeinoelämälle aiheutuvat kustannukset.

Turvallisuuden parantaminen ei saa perustua yksinomaan esimerkiksi nopeusrajoitusten alentamiseen tai muihin toimenpiteisiin, jotka heikentävät liikenteen sujuvuutta ilman merkittäviä turvallisuushyötyjä.

Matka-ajat ja liikenteen sujuvuus

On tärkeää, että liikennejärjestelmää kehitettäessä kiinnitetään riittävästi huomiota matka-aikojen merkitykseen. Suunnitelmassa korostetaan matka-aikojen ennakoitavuutta, mutta yhtä tärkeää on myös matka-aikojen lyhentäminen. Matka-ajoilla on merkittävä vaikutus kansantalouteen, työmarkkinoiden toimivuuteen sekä kansalaisten arkeen.

Tieliikenteessä ei tule toteuttaa toimenpiteitä, jotka tarpeettomasti pidentävät matka-aikoja.

Rahoitus ja suunnitelman toteuttamiskelpoisuus

Liikennejärjestelmäsuunnitelman keskeinen haaste liittyy sen rahoitukseen. Vaikka suunnitelmassa esitetään liikenneverkon rahoituksen kasvattamista tulevina vuosina, lisäys on riittämätön ja sen toteutuminen on epävarmaa, koska rahoitus riippuu vuosittaisista budjettipäätöksistä.

Nykyisessä toimintaympäristössä huoltovarmuus ja sotilaallinen liikkuvuus on noussut merkittävään rooliin. On olennaista, että sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyvät hankkeet rahoitetaan muualta kuin nykyisestä väyläverkoston rahoituskehyksestä. Tiestön huomioiminen huoltovarmuusasioissa on Suomelle tärkeä asia ja on hyvä, että se on mukana tässä suunnitelmassa.

Investointien priorisointi

Liikenneinvestointien tulee perustua tietoon ja huolelliseen vaikutusarviointiin. Hyöty-kustannus-suhteeltaan huonoja hankkeita ei tule toteuttaa.

Suunnitelman valmistelussa ja toteutuksessa tulee varmistaa, että investoinnit kohdistuvat hankkeisiin, jotka parantavat liikennejärjestelmän toimivuutta, turvallisuutta ja kilpailukykyä.

Yksityistiet sekä kaupunkien ja kuntien katuverkko ovat keskeisiä osia päivittäin liikennöitävää tieinfraa. Siltä osin kuin valtio niitä rahoittaa, tulisi käyttää samoja tarkoituksenmukaisuuskriteerejä kuin muualla väyläverkolla ja haettava parasta hyötysuhdetta. Toki pitää huomioida se, että

yksityisteiden kunnostus perustuu osakkaiden päätöksentekoon ja kykyyn investoida omaan paikallistiestöön.

Liikenne kilpailukykytekijänä

Liikenteestä tulee tehdä Suomessa kilpailukykytekijä. Pitkät etäisyydet, harva asutus ja vaativat ilmasto-olosuhteet tekevät toimivasta liikennejärjestelmästä erityisen tärkeän Suomen taloudelle ja alueiden elinvoimalle.

Liikennejärjestelmän kehittämisessä tulee huomioida myös ilmastonmuutoksen vaikutukset infrastruktuurin kunnossapitoon, sillä muuttuvat sääolosuhteet lisäävät väyläverkon ylläpitotarvetta. Liikenteen sähköistyminen asettaa omalta osaltaan tiukempia vaatimuksia tiestön kunnolle.

Aiempaan verrattuna nyt lausunnolla olevassa valtioneuvoston selonteossa valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on enemmän realismia. Ongelmana on edelleen se, että pitkäjänteiselle suunnitelmalle ei ole olemassa pitkäjänteistä rahoitusta.

Autoliitto pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutuksessa tunnustettaisiin tieliikenteen keskeinen rooli Suomen liikennejärjestelmässä, lisättäisiin merkittävästi tieverkon kunnossapidon rahoitusta, ehkäistäisiin tieverkon korjausvelan kasvua, varmistettaisiin investointien tietoon perustuva priorisointi ja kehitettäisiin liikennejärjestelmää siten, että se parantaa Suomen kilpailukykyä ja saavutettavuutta.

Autoliitto korostaa, että ilman riittävää ja pitkäjänteistä rahoitusta liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita ei voida saavuttaa.

Kunnioittavasti,

Pasi Nieminen

Autoliitto Ry